

Samband íslenskra sveitarfélaga
Borgartúni 30
105 Reykjavík

Mennta- og barnamálaráðuneytið
Borgartúni 33
105 Reykjavík

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA	
Mál nr.	220700854
Móttækið dags.	15. FEB. 2024
Bréfalyks nr.	04. 20

Reykjavík, 11. janúar 2024
Tilvísun: 2023122021/H.H.

Efni: Vegna ákvarðana Persónuverndar um notkun Google Workspace for Education í grunnskólastarfi

Hinn 6. desember 2023 birti Persónuvernd ákvarðanir vegna úttekta á notkun fimm sveitarfélaga á nemendakerfi Google, Google Workspace for Education, í grunnskólastarfi.

Úttektirnar lutu að því hvernig persónuupplýsingar grunnskólanemenda voru unnar í nemendakerfi Google. Leiddu þær í ljós að Google vinnur persónuupplýsingar grunnskólanemenda umfram fyrirmæli sveitarfélaganna og þótti ekki sýnt fram á að sú vinnsla rúmaðist innan þess tilgangs sem sveitarfélögin höfðu skilgreint fyrir vinnslu persónuupplýsinga í nemendakerfinu. Niðurstaða Persónuverndar var að um væri að ræða margvísleg brot sveitarfélaganna á persónuverndarlöggjöfinni með notkun nemendakerfisins. Ákvarðanirnar eru aðgengilegar á heimasíðu Persónuverndar, www.personuvernd.is/urlausnir.

Persónuvernd telur öll sveitarfélög sem nota Google-nemendakerfið bundin af framangreindum niðurstöðum.

Í ljósi þess að fjöldi grunnskóla á landinu notar Google-nemendakerfið telur Persónuvernd tilefni til að vekja athygli mennta- og barnamálaráðuneytisins og Sambands íslenskra sveitarfélaga á ákvörðunum. Samhliða bréfi þessu mun Persónuvernd jafnframt senda öllum sveitarfélögum landsins bréf í því skyni að upplýsa þau um umræddar ákvarðanir.

1. Breytt nálgun varðandi ábyrgð á vinnslu

Persónuvernd hefur í fyrri úrlausnum sínum miðað við að einstakir grunnskólar teljist vera ábyrgðaraðilar vinnslu persónuupplýsinga í starfsemi skólanna. Byggði sú framkvæmd fyrst og fremst á skilgreiningu og öðrum ákvæðum persónuverndarlöggjafarinnar um ábyrgðaraðila.

Sú breyting hefur orðið í framkvæmd Persónuverndar að nú er almennt miðað við að sveitarfélag sé ábyrgðaraðili vinnslu persónuupplýsinga sem fer fram í grunnskólum þess, að því marki sem vinnslan heyrir undir rekstur skólanna, þegar reksturinn er á ábyrgð og kostnað sveitarfélagsins í samræmi við 5. gr. laga nr. 91/2008 um grunnskóla. Eru ákvæði persónuverndarlöggjafarinnar um ábyrgðaraðila þá túlkuð meira til samræmis við ákvæði grunnskólalaga og horft til þess að sveitarfélög bera almennt lagalega ábyrgð á rekstri og ákvörðunum einstakra grunnskóla, t.d. á grundvelli réttarfarslaga.

Persónuvernd mun vekja athygli sveitarfélaganna á þeirri breytingu sem hefur orðið í framkvæmd stofnunarinnar í fyrrgreindu bréfi.

2. Samræmd viðbrögð

Í kafla V. 1. í fyrrgreindum ákvörðunum Persónuverndar er farið yfir þau atriði sem Persónuvernd telur sérstaklega áriðandi að huga að til þess að heimilt geti verið fyrir grunnskóla landsins að halda áfram notkun Google-nemendakerfisins.

Persónuvernd mun beina því til sveitarfélaga, sem nota nemendakerfið í grunnskólastarfi, að meta hvort þörf er á viðeigandi úrbótum til samræmis við niðurstöður fyrrgreindra ákvarðana. Jafnframt verður vakin athygli á leiðbeiningum Persónuverndar, frá janúar 2022, um innleiðingu upplýsingatæknikerfa til að vinna með persónuupplýsingar barna. Leiðbeiningarnar, sem eru hjálagðar, gilda um innleiðingu hvers konar upplýsingatæknikerfa í grunnskólastarfi og fara yfir helstu atriði sem sveitarfélög þurfa að huga að þegar slík kerfi eru tekin í notkun.

Í ljósi alls þess sem að framan er rakið telur Persónuvernd að tilefni geti verið til að samræma viðbrögð sveitarfélaganna við ákvörðunum stofnunarinnar, eftir því sem kostur er. Að mati Persónuverndar væri slíkt samráð til þess fallið að auðvelda einkum smærri sveitarfélögum að innleiða viðeigandi úrbætur og tryggja að farið sé að kröfum persónuverndarlöggjafarinnar við notkun Google-nemendakerfisins. Eru mennta- og barnamálaráðuneytið og Samband íslenskra sveitarfélaga því hér með upplýst um fyrrgreindar ákvarðanir, enda gæti aðkoma ráðuneytisins og/eða Sambandsins að viðbrögðum sveitarfélaganna stuðlað að aukinni hlítmi þeirra við fyrrgreindar ákvarðanir og persónuverndarlög.

F.h. Persónuverndar,

Helga Þórisdóttir

Harpa Halldórsdóttir

Hjálagt:

Leiðbeiningar um innleiðingu upplýsingatæknikerfa til að vinna með persónuupplýsingar barna

Leiðbeiningar um innleiðingu upplýsingatæknikerfa til að vinna með persónuupplýsingar barna

7.1.2022

Í desember 2021 tók Persónuvernd ákvörðun um notkun Reykjavíkurborgar á Seesaw-nemendakerfinu í grunnskólum borgarinnar. Niðurstaða Persónuverndar byggðist m.a. á því að persónuupplýsingar barna njóta sérstakrar verndar í persónuverndarlöggjöfnni auk þess sem lítið var til þeirrar sérstöku stöðu sem börn eru í gagnvart skólum sínum. Með hliðsjón af niðurstöðum athugunar Persónuverndar í málinu ákvað stofnunin að setja fram almennar leiðbeiningar í lok ákvörðunarinnar um að hverju sveitarfélög þurfa að huga þegar tekin eru í notkun upplýsingatæknikerfi til að vinna með persónuupplýsingar barna. Leiðbeiningunum er beint til sveitarfélaga en eiga einnig við um aðra aðila sem vinna með persónuupplýsingar barna, að breyttum breytanda.

Beindi Persónuvernd því til sveitarfélaga að fara að kröfum persónuverndarlöggjafarinnar og gera m.a. eftirfarandi:

1. Skilgreina í upphafi og skjalfesta tilgang vinnslu persónuupplýsinga, sem þarf að vera skýr og afmarkaður fyrir hverja vinnsluáðgerð, og leggi heildstætt mat á hvort vinnslan er nauðsynleg í þeim tilgangi. Er t.d. nóg að nota upplýsingatæknikerfi með þeim hætti að kennarar geti miðlað kennslufni til nemenda?
2. Tryggja að persónuverndarfulltrúi komi að málinu tímanlega og með viðeigandi hætti.
3. Ákveða og skjalfesta á hvaða heimild vinnslan byggist.
4. Gera ítarlega vinnsluskrá.
5. Tryggja að það upplýsingatæknikerfi sem verður fyrir valinu vinni ekki annálágögn eða önnur lýsigögn, hvorki nemenda né foreldra þeirra eða forráðamanna, í þágu markaðssetningar eða við gerð persónusniðs, eftir atvikum með sjálfgefnum stillingum.
6. Leitast við að tryggja að persónuupplýsingar séu varðveittar innan Evrópska efnahagssvæðisins og, ef flytja skal persónuupplýsingar út fyrir Evrópska efnahagssvæðið í einhverjum tilvikum, að fylgt sé tilmælum Evrópska persónuverndarráðsins frá 18. júní 2020 nr. 1/2020 um ráðstafanir vegna flutnings persónuupplýsinga úr landi (e. Recommendations on measures that supplement transfer tools to ensure compliance with EU level of protection of personal data), þ. á m. að gerðir séu fullnægjandi samningar um flutninginn sem taka tillit til aðstæðna í því landi sem um ræðir.
7. Framkvæma mat á áhrifum á persónuvernd, í samráði við persónuverndarfulltrúa, þar sem m.a. eftirfarandi er metið:
 - i. Nauðsyn hvernar vinnsluáðgerðar og þar með hvaða persónuupplýsingar nauðsynlegt sé að vinna með í skilgreindum tilgangi.

- ii. Áhætta af vinnslunni fyrir persónuvernd skráðra einstaklinga, bæði vinnslunni í heild og hverri einstakri vinnsluadgerð. Greina ætti uppruna, eðli, sérkenni og alvarleika áhættunnar. Í því felst ekki eingöngu að greina hvað getur komið upp á heldur hvaða áhrif vinnslan getur haft á hina skráðu þrátt fyrir að ekkert kæmi upp á sem og ef eitthvað kemur upp á.
 - iii. Hvaða ráðstafanir fyrirhugað er að grípa til gegn þeirri áhættu, þ. á m.:
 - a. Hvaða tæknilegu og skipulagslegu ráðstafanir eru nauðsynlegar til að tryggja innbyggða og sjálfgefna persónuvernd þannig að meginreglum persónuverndarlöggjafarinnar sé ávallt fullnægt.
 - b. Hvaða tæknilegu og skipulagslegu ráðstafanir eru nauðsynlegar til að tryggja öryggi persónuupplýsinga.
 - iv. Tæknilegar og skipulagslegar öryggisráðstafanir vinnsluaðila og/eða sameiginlegs ábyrgðaraðila.
8. Leita, eftir atvikum, eftir áliti nemenda, foreldra og forráðamanna við gerð mats á áhrifum á persónuvernd.
 9. Tryggja raunverulegan andmælarétt vegna vinnslu sem byggist á 5. tölul. 9. gr. laga nr. 90/2018 og e-lið 1. mgr. 6. gr. reglugerðar (ESB) 2016/679, sbr. 1. mgr. 21. gr. laganna og 1. mgr. 21. gr. reglugerðarinnar. Í því felst að vera með aðrar raunhæfar lausnir í boði fyrir þá nemendur sem ekki vilja nota tiltekið upplýsingatæknikerfi.
 10. Gera fullnægjandi vinnslusamning við vinnsluaðila og eftir atvikum samkomulag sem lýtur að sameiginlegri ábyrgð.
 11. Veita skráðum einstaklingum (nemendum, foreldrum og forráðamönnum) fræðslu samkvæmt ýtrustu kröfum 1. og 2. mgr. 13. gr. reglugerðarinnar. Það felur einnig í sér að veita fræðslu í hvert sinn sem t.d. skilmálar vinnsluaðila eða öryggisráðstafanir breytast.
 12. Tryggja ávallt lágmörkun gagna skólabarna í upplýsingatæknikerfum. Það felur í sér að gögnum sé eytt um leið og vistun þeirra er ekki lengur í samræmi við skilgreindan tilgang. Ef ekki er hægt að tryggja eyðingu gagna þá þegar þurfa sveitarfélög að skjalfesta rökin fyrir þörf á lengri vistun, t.d. ef tilefni er til að vista verkefni nemenda til lok annar.
 13. Framkvæma eða láta framkvæma reglulegar úttektir á vinnsluaðila.
 14. Endurskoða mat á áhrifum á persónuvernd reglulega og meta hvort unnið er í samræmi við það og hvort tilefni er til að framkvæma nýtt mat, t.d. ef breyting verður á þeirri áhættu sem fylgir einstökum vinnsluadgerðum eða á upplýsingaöryggi hjá vinnsluaðila.